

Challenges to the Occupation of North-West Europe during the late Middle Pleistocene

Nick Ashton

Samenvatting

In de laatste kwart eeuw is er een belangrijk debat gevoerd over de ouderdom en het karakter van de vroegste bewoning van Noordwest-Europa, met veel aandacht voor de uiteenlopende typen omgeving waarin mensachtigen hier overleefden. Dit proefschrift doet verslag van een uitgebreid onderzoek naar de archeologische data uit de periode 420,000-125,000 jaar voor heden (MIS 11- MIS5e), waarin vanuit drie verschillende perspectieven ingegaan wordt op de uitdagingen waarmee de bewoners van deze noordelijke breedtegraden – met name in het huidige Groot-Brittannië - geconfronteerd werden en wat hun antwoorden hierop waren. Het proefschrift bestaat uit zeven artikelen, vooraf gegaan door een inleiding met betrekking tot de onderzoeksvragen en afgesloten met een concluderend hoofdstuk.

De eerste “test-case” onderzoekt de habitat van vroege mensachtigen in MIS 11, met een focus op de Britse data. De conclusie is dat deze mensachtigen blijkbaar aangetrokken werden door meer dynamische landschappen in open rivierdalen, met een grote variatie aan natuurlijke voedsel- en grondstof-bronnen. De meeste vindplaatsen zijn geassocieerd met indicatoren voor gematigd-warme omstandigheden; in enkele gevallen echter is ook bewoning in koelere omstandigheden met boreale bossen te constateren, zoals in Hoxne.

De tweede “test-case” behelst een studie van demografische veranderingen gedurende het lange tijdstraject van MIS 13 tot MIS 5^e (circa 500,000 tot 120,000 jaar voor heden). De data hiervoor bestaan uit archeologische vondsten uit de verschillende rivierterrassen van de Thames en de Solent. Gesteld wordt dat dit “fluviatiele archief” een ruwe indicatie bevat van veranderingen in de relatieve populatiegrootte door de tijd heen. Beide riviersystemen lijken de grootste populaties aan te geven voor MIS 13 en MIS 11, met afname van de populaties hierna. Het archief duidt ook op hele lage of verwaarloosbare populaties in Groot-Brittannië in de periode MIS 6 tot MIS 4 (circa 200,000 tot 60,000 jaar voor heden).

Dit leidt tot de derde “test-case”, die de achtergronden en oorzaken van de waarschijnlijke afwezigheid van mensachtigen in genoemde periode onderzoekt. Eerdere verklaringen suggereerden dat de progressieve aanpassing van Neandertal populaties aan open steppe-omgevingen hun lage dichtheden in westelijk Europa, met name in Groot-Brittannië, veroorzaakten. De opvallende verschillen tussen de archeologische data uit Engeland en die uit continentaal Noordwest-Europa suggereren dat dit niet de belangrijkste factor was. Op het vasteland van Noordwest-Europa zijn er vele vindplaatsen uit de periode MIS 7 tot en met MIS 5, met vermoedelijk een hiaat in bewoning gedurende de koudste fasen van MIS 6. Het is veel waarschijnlijker dat de eiland-status van Engeland de populaties daar controleerde. Progressief dalen van de bodem van het Noordzee-bekken van een niveau vergelijkbaar met de hedendaagse zeespiegel in MIS 11 tot het huidige circa -40 m niveau was de belangrijkste controlerende factor. Dit proefschrift suggereert dat zowel afname van de bevolking vanaf MIS 11 als de waarschijnlijke afwezigheid vanaf eind MIS 7 aan dit mechanisme toe te schrijven zijn.

De artikelen in dit proefschrift geven samen een goed inzicht in de uitdagingen waar de vroege bewoners van noordelijk Europa in het latere deel van het Midden-Pleistoceen mee geconfronteerd werden. Meer specifiek tonen zij de veranderende habitat-voorkeuren van deze mensachtigen en hoe hun populaties gecontroleerd werden door klimaat, omgeving en in sommige gevallen de veranderende geografie van Noordwest-Europa.